

Finansdepartementet
postmottak@fin.dep.no.

Deres ref.: 12/2372 KSJ

Vår ref. TT/GHM

Dato: 26.9.2012

Høring NOU 2012:13 Pensjonslovene og folketrygdreformen II

Generelt om utredningen

NOU 2012:13 beskriver et lovforslag for nye pensjonsprodukter. Arbeidet med å få på plass disse er viktig, og det er på høy tid at dette nå raskest mulig kan settes i kraft. Mange bedrifter har allerede forlatt ytelsesordningene og gått over til innskuddsordninger. For våre medlemmer utgjør fortsatt ytelsesordningene hovedtyngden. Flere bedrifter vurderer imidlertid alternative ordninger. Når de så langt ikke har endret ordning er det nærliggende å tro at dette skyldes at alternativene til gjeldende ytelsesordning ikke ses på som gode.

Utredningen beskriver kun de nye produktene i sitt lovforslag. Alle bestemmelser rundt implementering, overgang til de nye produktene samt gjenstående tilpasninger i innskuddspensjonsloven (herunder justering av maksimale innskuddssatser) og vurdering av foretakspensjonsloven er skjøvet til en fase III. Dette medfører at vi som høringsinstans kun har hatt anledning til å se på forhold rundt lovforslaget isolert da det ikke er mulig å se hele bildet. Som høringsinstans er det vanskelig å ta stilling til forslaget uten at man vet hva som vil skje med dagens tjenstepensjonsordninger.

Akademikerne er i hovedsak positive til lovforslaget. Vi mener at overgangsregler og nye maksimale innskuddsgrenser burde vært del av samme utredning, men er fornøyd med signalene om rask framdrift og samtidig implementering av disse.

Akademikerne har følgende merknader til enkeltelementer i lovforslaget:

Generell utforming

Akademikerne *Fridtjof Nansens plass 6, 0160 Oslo*

tel +47 95 30 90 90 *web* www.akademikerne.no *e-post* post@akademikerne.no

Akademikerne støtter at de foreslåtte ordningene er utformet som alleårsordninger der den årlige opptjeningen skjer gjennom oppbygging av en pensjonsbeholdning. Dette gjør at personer med høyere utdanning og tilhørende sen karrierestart kan kompensere dette gjennom høy avgangsalder fra arbeidslivet. Akademikerne støtter videre arbeidsgivers mulighet til å garantere en årlig regulering av pensjonsbeholdningen (standardmodell). Akademikerne støtter en underliggende nullgaranti, men dette bør være en "kan"-regel ettersom den kan gi svake insentiver til god forvaltning av pensjonsbeholdningen. Forvaltningen av pensjonsmidlene i pensjonsinnretningene blir avgjørende for pensjonens størrelse. Det er usikkert om forsikringsvirksomhetsloven vil gi nok intensiver til pensjonsinnretningenes forvaltning til å sikre høyest mulig avkastning ut over nullgarantien.

Risiko

Akademikerne konstaterer at det i forslaget er en kraftig overføring av risiko til arbeidstaker, både ved at risikoen for at levealderen øker (med lavere årlig pensjon som konsekvens) og at avkastningen i større grad blir arbeidstakers risiko. Akademikerne forutsetter at arbeidstaker får anledning til å motvirke levealdersjusteringen, som her foreslås flyttet til arbeidstaker, ved å stå lenger i arbeid. Adgangen til å ha bedriftsinterne aldersgrenser ved for eksempel 67 år kan da ikke bestå. Det er foreslått at pensjonsordningene skal bli kjønnsnøytrale (ved bruk av kjønnsnøytrale delingstall og korreksjonsfaktor). Akademikerne støtter dette. Etter Akademikernes syn bør pensjonsordningene også gi livsvarige ytelser.

Mulighet for gode pensjonsytelser

Det er i lovutkastet foreslått maksimale innskuddspremier på 7 / 8 % av lønn (med tillegg på inntil 18,1 % over 7,1 G). Forslaget til maksimale innskuddspremier fremstår som mangelfullt utredet. Etter Akademikernes vurdering burde maksimalgrensene i loven være høye nok til å samsvare med maksimalgrensene fra Lov om foretakspensjon (som åpner for 100 % / 70 % - ordninger). Maksimalgrensene vil bli lavere enn dette, og da er det viktig at det i alle fall er rom for en pensjonsytelse som tilsvarende mange ytelsesordninger faktisk leverer. Det er på side 61 i NOU-en vist at det er en god del ordninger med 70 % ytelsesnivå. Problemstillingen er da hvilke pensjonsnivåer som kan ventes ut fra det lovforslaget som foreligger.

Vedlagt høringsvaret følger Rapport 2012-4 fra Actecan. Rapporten er laget på oppdrag fra Akademikerne og viser at det er forhold rundt koblingen til folketrygdens delingstall som burde vært nøyere vurdert i utredningen. Konklusjonen her er at når folketrygdens delingstall korrigeres (på en bærekraftig måte for pensjonsinnretningene) vil de bli vesentlig høyere enn folketrygdens delingstall. Dette medfører lavere pensjoner og hvis målet er tilsvarende ytelsesnivåer som i ytelsesordningene er da de maksimale innskuddspremiene for lave i lovforslaget. Skal standardmodellen klare å levere et ytelsesnivå på 66 % for et gjennomsnittlig medlem må satsene være 10,5 % inntil 7,1 G og 28,6 % mellom 7,1 G og 12 G. Skal bedrifter kunne fortsette å sikte mot 70 % nivå må satsene være 12 og 30,1. Selv for flate lønnsprofiler er foreslåtte maksimale satser ikke tilstrekkelige. Akademikerne mener derfor at de maksimale grensene for årlig innskuddspremie må være betydelig høyere enn forslaget i NOU-en. Akademikerne vil i denne forbindelse også

peke på at det kreves en høyere tilleggssats en 18,1 % for lønn over 7,1 G dersom det skal gis mulighet for å kompensere nullopptjening i folketrygden.

I standardmodellen er årlig regulering av pensjonsbeholdningen et obligatorisk element. Akademikerne er opptatt av at foretak som ønsker det skal ha mulighet til å etablere ordninger som så langt som mulig ivaretar sider ved ytelsesordningene som kan videreføres i nye folketrygdtilpassete pensjonsordninger. Det at pensjonen beregnes som en funksjon av lønn (sluttlønnsprinsipp) er en nødvendighet hvis arbeidsgiver ønsker å tilby arbeidstakerne en pensjon som gir en inntektssikring i forhold til inntektsnivået på slutten av karrieren. Lovutkastets §§ 4-8 og 4-9 ivaretar dette, men er vanskelig tilgjengelige bestemmelser. § 4-9 kan også leses som en bestemmelse som kan brukes som en individuell bestemmelse og ikke som ledd i en kollektiv pensjonsplan, selv om dette er godt beskrevet i de spesielle motivene for lovverket. Akademikerne mener at det settes punktum etter "lønnsutviklingen for de enkelte medlemmer." i siste ledd i § 4-8 (1), resten av setningen slettes. Dette kan eventuelt suppleres med en begrensning i hvor høy regulering som kan belastes reguleringsfondet og heller belastes foretaket i sin helhet. Med dette blir § 4-9 etter Akademikernes vurdering overflødig.

Forutberegnelighet for arbeidstakerne

Det bør være et viktig prinsipp at pensjonen er mest mulig forutberegnelig og at arbeidstakerne kan forholde seg til valg av uttakstidspunkt med størst mulig grad av forutsigbarhet om pensjonens størrelse. Sammenlignet med ytelsesordningene er foreslåtte ordninger uansett mer usikre da det ikke ligger noen lovnader om ytelsesnivå, kun hvilken opptjening det er snakk om.

I folketrygden fastsettes delingstall for forskjellige uttakstidspunkt for årskull ved 61 års alder. Vi kan ikke finne tilsvarende sikring av den bransjefastsatte korreksjonsfaktoren. Det må inn en bestemmelse som låser den endelige delingstallserien (eller da korreksjonsfaktoren) som skal brukes i framtidig pensjonsberegning når årskullet fyller 61 år. Slik vi leser lovverket vil arbeidstakere som utsetter pensjonsuttak kunne risikere at bransjen øker korreksjonsfaktoren etter at de kunne tatt ut pensjonen og at pensjonen da vil bli lavere enn det som lå til grunn for arbeidstakers beslutning om å utsette pensjonsuttaket. For å støtte pensjonsreformen og insentivene til et langt yrkesliv må konsekvensene av utsatt pensjonering være like forutsigbare som i folketrygden.

Akademikerne reagerer på og støtter ikke adgangen til å ta premie for levealdersrisiko i utbetalingsfasen. Dette må være en del av den risiko livselskapet har tatt på seg ved å levere dette forsikringsproduktet. Dette må de forutsettes å ta betalt for i forkant og gjennom utforming av pensjonsproduktene. Det virker også helt åpent hvor store disse premiene kan bli. Det kan se ut som det i situasjoner der avkastningen er dårlig og nullgarantien slår inn heller ikke er sikkerhet for pensjonens størrelse (i situasjoner der bedriften ikke tar denne

premien). Dette fordi at slike premier skal trekkes fra pensjonen og pensjonisten vil da motta en pensjon lavere enn det garanterte nivået ved uttak. Det er ingen sikring mot hvor mye lavere den kan bli.

Ansattes egenbetaling

Bedriftens tilskudd til pensjonsordninger gis fullt skattefradrag. Hvis den ansatte skal være med å betale beskattes først lønnen fullt ut og fradraget for den ansattes innskudd er begrenset til 28 %. Denne forskjellsbehandlingen gjør at nytten av egenbetaling som en generell ordning for finansiering av pensjonsordningen ikke er fullt ut til stede. Akademikerne støtter mindretallets merknad der arbeidstakernes mulighet til å kunne velge å tilslutte seg en slik ordning er understreket. Arbeidstakeren bør også kunne fritt velge å supplere bedriftens finansiering av ordningen opp til de maksimale nivåene i lovverket med tilsvarende skattemessig behandling som bedriftens innbetalinger.

Vedlegg: Effekter av forslag til ny tjenestepensjon i NOU 2012:13 Pensjonslovene og folketrygdreformen II

Med vennlig hilsen
Akademikerne

Gry Hellberg Munthe]
organisasjonssjef